

+ AUTONOMIA -DEPENDÈNCIA

Guia per a la promoció de l'autonomia personal al domicili de les persones en situació de dependència

Productes tècnics i tecnològics de suport.
Accessibilitat i adaptacions funcionals de la llar

 consorci
d'acció social
de Catalunya

Noves idees que funcionin

EDITA

Consorci d'Acció Social de Catalunya
Pla de Salt, 18. Oficina 2.
17190 Salt
Setembre 2012

Support a l'Edició

Dipsalut

Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

L'edició d'aquesta guia té el suport de l'Organisme Autònom de Salut Pública de la Diputació de Girona, Dipsalut, d'acord al conveni de col·laboració signat amb data 7 de setembre de 2010.

Direcció, coordinació i redacció:

Mariona Rustullet, Anna Tarafa i Eva Corominas

Fotografies

Arxiu fotogràfic del Consorci d'Acció Social de Catalunya

Disseny Gràfic

Estudi Oliver Gràfic

Dipòsit Legal: GI. 0000.00

Consorci d'Acció Social de Catalunya

Aquesta publicació del Consorci d'Acció Social de Catalunya està pensada per a la seva màxima difusió i vol contribuir a la millora dels serveis socials, tant en l'atenció als usuaris com en la gestió dels equipaments i serveis. S'autoritza la seva distribució, còpia i reutilització sempre que es faci sense afany de lucre i reconeixent l'autoria. La publicació es pot descarregar gratuïtament a www.consorciasc.cat.

CONTINGUTS

1. PRESENTACIÓ	4
2. LES LLEIS	6
2.1. La Llei 39/2006 de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència	6
2.2. Llei 12/2007, de serveis socials.	10
3. PROJECTE DE PROMOCIÓ DE L'AUTONOMIA PERSONAL AL DOMICILI	12
3.1. Introducció i antecedents del projecte	12
3.2. El Consorci d'Acció Social de Catalunya (CASC)	14
3.3. Governos locals i professionals a qui s'adreça la guia	15
3.4. La distribució competencial i territorial.	15
3.5. Desenvolupament del projecte.	15
3.6. Missió i objectius	19
3.7. Persones destinatàries del servei.	20
4. PRODUCTES DE SUPORT	21
5. CASOS PRÀCTICS	30
5.1. Cas pràctic 1: usuària de 86 anys, amb diagnòstic de Parkinson	30
5.2. Cas pràctic 2: usuari de 78 anys, amb diagnòstic d'Alzheimer	35
6. DADES ESTADÍSTIQUES DE LES DERIVACIONS	38
7. CONCLUSIONS	39

1. PRESENTACIÓ

Us presentem el segon número de la col·lecció "Eines d'Innovació Social" del Consorci d'Acció Social de Catalunya (CASC), una nova eina d'utilitat i amb elements innovadors per als professionals i organismes del serveis socials del nostre territori.

Sota el títol "**+ Autonomia i - dependència**" aquesta guia s'adreça principalment als/les professionals de serveis socials d'atenció primària i als governs locals en general.

És, en aquest sentit, una eina per afavorir la cooperació pública i el treball en xarxa que permet desenvolupar serveis a l'àmbit local, com el que tot seguit us explicarem.

Un dels principals objectius del CASC és el de treballar per impulsar més i millors serveis socials, un objectiu que en aquesta guia es concreta, en la **promoció de l'autonomia de les persones en situació de dependència al seu domicili**.

El primer capítol introdueix la Llei de Dependència i en subratlla les característiques més importants com són el caràcter universal de les prestacions i la participació de totes les administracions públiques en l'exercici de les seves competències. S'explica el procés de gestació i regulació de la llei, que neix com a resposta al repte que suposa l'atenció a les persones en situació de dependència i la promoció de la seva autonomia personal, i també es fa una incidència especial a la trajectòria jurídica de la llei i el desplegament del nou model al territori. En l'últim apartat s'explica la Llei 12/2007, de serveis socials, que integra el conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i prestacions, de titularitat pública i privada, destinats a cobrir les necessitats personals bàsiques i les necessitats socials de les persones.

El segon capítol explica en detall el “projecte de promoció de l'autonomia personal a domicili” i els serveis que se'n deriven per atendre les persones que presenten un cert nivell de dependència, que viuen a casa seva.

És un projecte que el CASC porta a terme des de principis del 2009 i dels resultats que s'obtenen es desprèn que, un cop valorada la situació de dependència de cada persona, si se l'informa i assessora adequadament sobre els diferents productes tècnics i tecnològics de suport disponibles al mercat, així com de les possibles adaptacions a la llar per millorar l'accessibilitat a diferents espais, com per exemple el bany, aquesta pot millorar la seva qualitat de vida al propi domicili, i també evitem l'ingrés residencial abans d'hora. D'aquesta manera **afavorim l'envelliment a casa**, que és el que volem la gran majoria de nosaltres, i a la vegada amb el fet d'evitar i/o retardar l'ingrés residencial, **abaratim costos**.

En aquest mateix apartat es detallen les funcions del CASC, un ens públic de caràcter associatiu format per governs locals i al servei d'aquests. El CASC treballa per enfortir i desenvolupar serveis socials de qualitat i proximitat en el món local, en un marc de plena descentralització i proximitat. A través d'aquest capítol també es pot consultar la distribució competencial i territorial del projecte, el seu desenvolupament, els objectius i els destinataris dels serveis.

Precisament, per veure la utilitat i el desplegament dels serveis de promoció de l'autonomia personal a domicili, es presenten en el quart i cinquè capítol respectivament, una classificació dels principals productes tècnics i tecnològics de suport existents al mercat i alguns casos pràctics que ajuden a entendre la dinàmica que es segueix a partir que el professional de serveis socials detecta la necessitat d'aquest servei fins que en fa la derivació al/ la terapeuta ocupacional que porta el projecte.

Finalment, l'últim capítol de la guia, detalla en forma de xifres, dades dels usuaris atesos. Destaca que la majoria d'usuaris són dones, majors de 80 anys i amb un nivell de dependència de grau III, i que el servei de promoció de l'autonomia personal al domicili aconsegueix retardar l'ingrés a un dels recursos disponibles per a persones en situació de dependència, en un període aproximat de nou mesos.

D'aquesta manera, aquesta guia no és només un instrument per orientar i coordinar els professionals que treballen en l'àmbit de l'atenció a les persones en situació de dependència, sinó que també es presenta com un document estratègic que ofereix arguments per reforçar i consolidar el Projecte de promoció de l'autonomia personal a domicili, i sobretot el treball en xarxa i preventiu dels governs locals, que se'n deriva d'aquest projecte, a través del Consorci d'Acció Social de Catalunya.

Miquel Noguera i Planas
President
Consorci d'Acció Social de Catalunya

2. LES LLEIS

2.1. La Llei de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència

2.1.1. Marc de la Llei 39/2006

La **Llei 39/2006, de 14 de desembre**, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, popularment coneguda com Llei de dependència, fixa les bases per al desenvolupament a tot el territori espanyol de l'atenció a les persones en situació de dependència. La novetat més destacable que ha comportat ha estat l'establiment d'un **dret universal, subjectiu i perfecte**, en l'àmbit de l'atenció social a la ciutadania que es concreta en la promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència.

L'articulació de la Llei i la seva execució a Catalunya s'ha concretat mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD), un organisme pioner a l'Estat espanyol, que aplega i coordina tots els serveis d'atenció, amb la col·laboració i la participació de totes les administracions públiques en l'exercici de les seves competències.

Aquesta Llei va entrar en vigor l'1 de gener de 2007, i les seves característiques més importants són el caràcter universal de les prestacions i la participació de totes les administracions públiques en l'exercici de les seves competències.

Els tres conceptes bàsics a què fa referència la Llei són l'autonomia, la dependència i les activitats bàsiques de la vida diària. I els defineix així:

1. AUTONOMIA. Capacitat de controlar, afrontar i prendre, per iniciativa pròpia, decisions personals sobre com viure d'acord amb les normes i preferències pròpies, així com de desenvolupar les activitats bàsiques de la vida diària. (article 2.1.).

2. DEPENDÈNCIA. Estat de caràcter permanent en què es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, d'una malaltia o d'una discapacitat, i lligades a la falta o pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, els cal l'atenció d'una altre persona i/o d'ajudes importants per a la realització de les activitats bàsiques de la vida diària o, com en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, altres suports per a la seva autonomia personal. (article 2.2.).

3. ACTIVITATS BÀSIQUES DE LA VIDA DIÀRIA. Aquelles que permeten a la persona desenvolupar-se amb un mínim d'autonomia i independència: la higiene perso-

nal, les activitats domèstiques bàsiques, la mobilitat essencial, reconèixer persones i objectes, orientar-se, entendre i executar ordres o tasques senzilles,...

Així mateix la Llei estableix diferents **nivells de protecció** als ciutadans:

1r Nivell: Nivell mínim de protecció, definit i garantit financerament per l'Administració General de l'Estat.

2n Nivell: Preveu un règim de cooperació i finançament entre l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes mitjançant convenis per al desplegament i l'aplicació de les altres prestacions i serveis que la Llei preveu.

3r Nivell: Cada comunitat autònoma pot desenvolupar, si ho considera oportú, un tercer nivell addicional de protecció als ciutadans.

La mateixa naturalesa de l'objecte d'aquesta Llei requereix un compromís i una actuació conjunta de tots els poders i totes les institucions públiques, per la qual cosa la coordinació i cooperació amb les comunitats autònomes és un element fonamental.

La Llei també estableix una sèrie de mecanismes de cooperació entre l'Administració General de l'Estat i les comunitats autònomes, entre els quals destaca la creació del **Consell Territorial del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència**. En aquest es desenvolupa a través de l'acord entre les administracions, la funció d'establir un marc de cooperació interadministrativa, la intensitat dels serveis del catàleg, les condicions i la quantia de les prestacions econòmiques, els criteris de participació dels beneficiaris en el cost dels serveis o el barem per al reconeixement de la situació de dependència, aspectes que permeten el desplegament posterior del sistema a través de convenis amb les comunitats autònomes corresponents. A partir del marc competencial es desenvolupa un model innovador, integrat, basat en la cooperació interadministrativa i en el respecte a les competències. En definitiva, una nova relació entre la Generalitat i els ens locals per aproximar-los a la ciutadania.

2.1.2. Trajectòria jurídica de la Llei i desplegament del nou model al territori

El desplegament de la Llei de Dependència és competència de les comunitats autònomes. Per articular el Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD) establert a Espanya, a Catalunya es crea el **Sistema Català d'Autonomia i Atenció a la Dependència (SCAAD)**.

El Programa per a l'impuls i l'ordenació de la promoció de l'autonomia personal i l'atenció de les persones amb dependència (PRODEP), precursor de la futura Agència Catalana per a la Dependència, és responsable de l'articulació de l'SCAAD i de la implementació de la Llei de Dependència a Catalunya.

No hi ha dos sistemes paral·lels d'atenció social, sinó un únic sistema públic de serveis socials que integra l'SCAAD atenent la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de serveis socials.

Durant el primer any d'aplicació i de desplegament de la Llei de Dependència a Catalunya, el 2007, el govern de la Generalitat va fer tot el desplegament reglamentari de la Llei avançant-se fins i tot al govern espanyol. Posteriorment, el Departament d'Acció Social i Ciutadania, actualment Departament de Benestar Social i Família, va adoptar altres mesures reglamentàries per millorar el contingut de la Llei. En el terreny dels ens locals, l'estiu de 2008 es van signar els contractes programa amb el món local, dotats amb 143 milions d'euros. Una part d'aquest import va servir perquè l'àmbit local pogués fer el desplegament de la Llei de Dependència, i això va permetre la descentralització necessària a través dels ens locals -òrgans subsidiaris en el desenvolupament i l'aplicació de la llei- per fer possible la implementació de les bases de la nova regulació en termes d'ajuts per a les persones amb un cert grau de dependència.

L'any 2009 es signa un acord per la creació d'una plataforma de serveis per a les persones cuidadores no professionals que tenen cura de les persones beneficiàries de la Llei de dependència. El programa incorpora un seguit d'actuacions, formació bàsica i especialitzada, grups d'ajuda mútua, ajuda domiciliària i un telèfon gratuït d'informació i assessorament. Posteriorment, es va actualitzar un pla d'equipaments d'acord amb les necessitats i les places, tant de residència com de serveis que es recull a la Cartera de la Llei de Serveis Socials, i que es continua implementant i desenvolupament progressivament en el territori.

2.1.3. Objectius i característiques més importants de la Llei

2.1.3.1. Objectiu General

Reconèixer un dret universal i subjectiu de la ciutadania, el dret a la promoció de l'autonomia personal i a l'atenció a les persones en situació de dependència.

2.1.3.2. Articulació de la Llei

La Llei s'articula a l'estat espanyol mitjançant la creació d'un Sistema per a l'Autonomia i l'Atenció a la Dependència (SAAD), que a Catalunya es concreta amb el Sistema Català d'Autonomia i Atenció a la Dependència (SCAAD).

2.1.3.3. Persones destinatàries i titulars dels drets que se'n deriven

Els ciutadans espanyols que compleixin els requisits següents:

- Trobar-se en una situació de dependència d'acord als graus establerts.
- Residir al territori espanyol i haver-ho fet durant cinc anys, dos dels quals han de ser immediatament anteriors a la data de presentació de la sol·licitud. Per als menors de cinc anys, el període de residència s'exigeix a qui en té la guarda i custòdia.
- Les persones que, tot i reunir els requisits anteriors, no tenen la residència espanyola es regeixen per la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, de drets i llibertats dels estrangers a Espanya, i la seva integració social, pels tractats internacionals i pels convenis que s'estableixen al seu país d'origen.

2.1.3.4. Graus de dependència que determina la Llei

La Llei determina tres graus de dependència diferenciats en funció de l'autonomia de les persones i la intensitat d'atenció que requereixen:

- **Grau III: gran dependència.** Persona que necessita ajuda per fer pràcticament TOTES les activitats bàsiques de la vida diària, diverses vegades al dia, i que, per la seva pèrdua total d'autonomia mental o física, necessita la presència indispensable i contínua d'una altra persona o té necessitat d'ajuda generalitzada per a la seva autonomia personal.
- **Grau II: dependència severa.** Persona que necessita ajuda per fer diverses de les activitats bàsiques de la vida diària, dues o tres vegades al dia, però que no requereix la presència permanent d'un cuidador o té necessitats d'ajuda extensa per a la seva autonomia personal.
- **Grau I: dependència moderada.** Persona que necessita ajuda per fer diverses de les activitats bàsiques de la vida diària, almenys una vegada al dia, o té necessitats d'ajuda intermitent o limitada per a la seva autonomia personal.

2.2. Llei 12/2007, de serveis socials

L'objectiu marc dels serveis socials és promoure el benestar social. Dit això, la Llei de serveis socials a Catalunya integra el conjunt de recursos, equipaments, projectes, programes i pres-tacions, de titularitat pública i privada, destinats a cobrir les necessitats personals bàsiques i les necessitats socials de les persones, fet que suposa un pas endavant en relació amb la legislació anterior que regulava aquest àmbit. La normativa anterior establia el dret als serveis socials, però el supeditava a la disponibilitat de recursos i no a la necessitat de cada persona.

D'altra banda, aquesta llei es regeix pel principi de la universalitat en l'accés als serveis, fet que suposa l'obertura del sistema a les classes mitjanes, que fins ara quedaven excloses per raons de renda.

2.2.1. Objectius

Els objectius de la llei de serveis socials són:

- Assegurar el dret a les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida.
- Cobrir les necessitats personals bàsiques i socials.
- Promoure l'autonomia personal.
- Prevenir les situacions de risc.

2.2.2. El sistema públic de serveis socials

Per aconseguir els objectius que fixa la Llei, el sistema públic de serveis socials s'organitza en **serveis socials bàsics i serveis socials especialitzats**. Els primers s'ofereixen des de les àrees bàsiques de serveis socials, que són el punt d'accés al sistema de serveis socials més immediat i proper a la persona usuària. Els financen parcialment o totalment els ajuntaments i la Generalitat de Catalunya.

Els serveis socials especialitzats donen resposta a situacions i necessitats que requereixen tecnologies o recursos molt específics. Els financen també parcialment o totalment, els ajuntaments, la Generalitat o entitats privades reconegudes o concertades per l'Administració.

Serveis socials bàsics i Serveis socials especialitzats

Serveis socials de titularitat pública
Serveis socials de titularitat privada reconeguts i
concertats per l'administració

2.2.3. Les prestacions

Una altra de les novetats principals que introdueix la Llei és el conjunt de prestacions garantides en la Cartera de Serveis Socials. Aquest nou instrument inclou tres tipus de **prestacions: de serveis, econòmiques i tecnològiques**.

- Les **prestacions de serveis** són les actuacions i les intervencions realitzades per equips professionals, que tenen com a finalitat la prevenció, el diagnòstic, la valoració, la protecció, la promoció, l'atenció i la inserció.
- Les **prestacions econòmiques** són prestacions dineràries amb l'objectiu d'atendre determinades situacions de necessitat.
- Finalment, les **prestacions tecnològiques** són aquelles que per mitjà d'un producte atenen necessitats socials de la persona. Inclouen l'assistència tecnològica i la teleassistència domiciliària, les ajudes instrumentals destinades a mantenir o millorar l'autonomia personal i altres de naturalesa semblant que s'estableixin normativament.

3. PROJECTE DE PROMOCIÓ DE L'AUTONOMIA PERSONAL AL DOMICILI

3.1. Introducció i antecedents del projecte

El Servei de Promoció de l'Autonomia Personal a Domicili és un servei adreçat a persones en situació de dependència que viuen a casa seva i que els manca informació i assessorament sobre com poden millorar les activitats de la vida quotidiana. El principal objectiu és **promocionar l'autonomia** de les persones amb un grau de dependència al propi domicili per aconseguir **evitar o endarrerir el seu ingrés a un centre residencial/assistencial**.

El CASC finança completament aquest servei iniciat l'any 2009. S'ofereix de manera gratuïta als governs locals que en formen part i als usuaris que s'hi deriven.

Per poder entendre la importància de la realització d'aquest projecte és necessari conèixer i entendre els **dos conceptes** clau al voltant dels quals pren sentit el servei. Aquests termes són **autonomia i dependència**. Moltes vegades es confonen els conceptes i l'Autonomia apareix com el contrari de Dependència. No és així:

- **AUTONOMIA.** És la capacitat de decisió sobre com viure la vida d'acord amb les pròpies normes i desitjos i el seu oposat és l'heteronomia, la falta d'autonomia. Deixant de banda les persones que presenten un deteriorament cognitiu elevat o, malaltia o retard mental, la majoria de les persones en situació de dependència, són autònomes, és a dir, tenen capacitat per poder prendre les seves pròpies decisions personals. Tenen **autonomia** per decidir com viure i com desenvolupar les activitats bàsiques de la vida diària.
- **DEPENDÈNCIA.** Les persones en situació de **dependència** són aquelles que necessiten l'ajuda d'una altra persona o d'un producte de suport per a realitzar alguna o algunes de les activitats bàsiques de la vida diària. I el terme oposat són les persones independents, aquelles que no necessiten cap ajuda d'altres persones o de productes de suport.

El Servei de Promoció de l'Autonomia Personal a Domicili neix com a conseqüència de detectar la **necessitat d'assessorament d'un professional de la teràpia ocupacional*** a **persones dependents en algunes activitats de la vida diària**, tant bàsiques com instrumentals, que viuen al seu domicili. El Consorci d'Acció Social de Catalunya inicia el projecte a l'abril de 2009 amb una terapeuta ocupacional que s'especialitza en productes de suport i ajudes tecnològiques.

* Teràpia ocupacional: la teràpia ocupacional és una professió de l'àrea de la salut. Es centra a prevenir i/o disminuir les discapacitats i els obstacles que apareixen com a conseqüència de trastorns físics, psíquics, sensorials o socials que impossibiliten que la persona es desenvolupi amb independència suficient en el seu entorn.

3.1.1. Objectiu principal

L'objectiu principal del servei és el d'**assessorar sobre productes de suport i adaptacions a l'habitatge** que permetin a l'usuari seguir vivint a la seva pròpia llar. S'informa sobre productes tècnics i tecnològics de suport i/o adaptacions i modificacions a la vivenda que permetin l'adaptació del domicili habitual a la nova situació de dependència de la persona. Aquestes accions permeten retardar l'ingrés de l'usuari en un servei residencial i millorar la seva qualitat de vida.

3.1.2. A qui s'adreça el servei

El servei va adreçat a persones que presenten algun grau de dependència que viuen a casa seva i que necessiten assessorament a l'hora de fer les activitats de la vida quotidiana al domicili.

3.1.3. Què s'ofereix

S'ofereix assessorament sobre petites adaptacions i modificacions dels espais de la vivenda, informació i entrenament dels productes tècnics i tecnològics de suport existents en el mercat i dels recursos existents per aconseguir-los, com ortopèdies, bancs d'ajudes tècniques (BAT), pàgines web, el seu cost econòmic, etc.

L'objectiu últim és millorar la qualitat de vida de les persones en situació de dependència i millorar la dels seus cuidadors referents, tant els formals com els informals.

3.2. El Consorci d'Acció Social de Catalunya (CASC).

El Consorci d'Acció Social de Catalunya és un ens públic local de caràcter associatiu, creat pels governs locals i al servei d'aquests.

3.2.1. Missió, valors i objectius

La missió dels CASC és el desenvolupament de serveis socials de qualitat i proximitat en el món local, oferint solucions d'innovació, planificació i gestió d'aquests establint, per aconseguir-ho, marcs de cooperació amb les entitats del tercer sector social, els agents clau del territori i els propis governs locals.

La innovació, la rendibilitat social i la cultura del detall són els valors que guien l'acció social del CASC. Tot i això, el principal objectiu, és el d'impulsar accions que permetin incrementar els recursos per a la producció de més polítiques socials i que millorin la qualitat real i percebuda de la ciutadania.

3.2.2. Funcions

Les principals funcions del CASC es concreten en:

- a)** Impulsar una estratègia general i compartida dels governs locals en la prestació dels serveis socials.
- b)** Acompanyar i assessorar els governs locals en els reptes futurs del món social. (El CASC dóna suport als diferents responsables polítics i tècnics de les institucions que n'entren a formar part i els ofereix més especialització en la prestació de serveis.)
- c)** Potenciar la inversió/gestió d'infraestructures i serveis socials.
- d)** Promocionar la innovació tecnològica en els serveis socials.
- e)** Impulsar models de cooperació pública-privada amb el tercer sector social.

3.3. Governos locals i professionals a qui s'adreça la guia

La guia s'adreça als professionals de serveis socials (treballadors socials, educadors socials,...) que són els que detecten els ciutadans en situacions de dependència. Aquests professionals són els encarregats de fer una primera diagnosi en el domicili de l'usuari i de detectar quines són les seves necessitats pel que fa a l'assessorament i a l'adaptació del domicili per millorar-li la qualitat de vida.

En aquest sentit, la cooperació pública, construïda a partir del coneixement i la confiança mútua, permet oferir un servei local en xarxa que incideix en una millor eficiència en la gestió dels recursos socials.

3.4. La distribució competencial i territorial

Durant el 2009 es va dur a terme una prova pilot del projecte amb dos consorcis de serveis socials comarcals, el Consorci d'Acció Social de la Garrotxa i el Consorci de Benestar Social del Pla de l'Estany - Banyoles amb el suport de la Fundació Obra Social "la Caixa" i Dipsalut. Es van atendre un total de 95 usuaris.

A partir de llavors i fins el juny de 2012 el projecte s'ha ampliat a altres comarques i municipis i s'han atès 674 usuaris.

Un dels objectius és el d'estendre el projecte a altres poblacions, i que els serveis socials comarcals el puguin incorporar a la seva cartera de serveis.

Garrotxa	Pla Estany	Ripollès	Alt Empordà	La Selva	Sant Cugat del Vallès
Inici del projecte					
Maig 2009	Maig 2009	Gener 2010	Gener 2010	Març 2010	Febrer 2011
Usuaris atesos maig 2009-juny 2012					
257	117	41	116	105	44

3.5. Desenvolupament del projecte

El procés de derivació

1. Els professionals d'atenció primària o l'equip del SEVAD (valoració de la dependència) o altres serveis més específics (servei d'atenció al domicili, servei d'acollida, serveis de teleassistència, sociosanitaris,...) detecten en un usuari la necessitat de prestar-li el servei i en fan la derivació al/la terapeuta ocupacional que porta el projecte.

2. El/la terapeuta ocupacional es posa en contacte amb l'usuari i concerta una visita al domicili.
3. El/la terapeuta ocupacional visita el domicili i valora l'usuari i l'entorn, se l'informa i assessora de les possibles ajudes, adaptacions, recursos i subvencions que se li poden oferir d'acord amb la seva situació específica.
4. En els casos en què sigui necessari, es fa la derivació en un centre o recurs especialitzat. En aquests centres l'usuari pot valorar i provar els productes de suport o ajudes tecnològiques més adequades a les seves limitacions. Els casos que es deriven a aquests centres són, en general, els que requereixen la intervenció conjunta d'un equip interdisciplinari (un terapeuta ocupacional, un fisioterapeuta, un logopeda, una treballadora social, un informàtic i un arquitecte).

El procés de derivació també inclou un sistema de valoració de seguiment dels casos, per detectar si és necessari fer una segona visita, així com una enquesta de satisfacció de les visites, en què els usuaris fan una valoració tant de la utilitat de la informació rebuda com del professional que els ha assistit.

3.5.1. Funcions

1. Detecció d'un usuari amb la necessitat de prestar-li el servei.
2. Concertació de visita al domicili.
3. Valoració de l'usuari i l'entorn. Informació i assessorament.
4. Si és necessari, derivació a un centre o recurs especialitzat.

3.5.2. Durada del procediment

Aquest procés acostuma a tenir una durada d'un mes. Els plaços són aproximadament els següents:

- 1 setmana entre que un professional de serveis socials detecta un possible usuari del servei i fa la derivació al/la terapeuta ocupacional.
- 2 setmanes entre que el/la terapeuta ocupacional del servei es posa en contacte amb l'usuari i la seva família.
- 2 dies aproximadament entre la visita al domicili de l'usuari i l'enviament de l'informe de retorn al professional que ha realitzat la sol·licitud de derivació.

3.5.3. Tasques del/la Terapeuta Ocupacional

El Projecte de promoció de l'autonomia personal al domicili es desenvolupa a partir dels

treballs que porta a terme el/la terapeuta ocupacional. Un cop té un usuari assignat el seu treball es divideix en dues parts:

- Tasques de suport a les persones en situació de dependència i a la seva família.
- Tasques d'assessorament als professionals dels serveis socials.

Tasques de suport a les persones en situació de dependència i a les seves famílies

a) Tasques d'avaluació: El terapeuta ocupacional estudia, en un primer moment, la situació de l'usuari que prèviament, els professionals de serveis socials comarcals li han derivat. Posteriorment, i si s'escau, es programa una visita al domicili de l'usuari per valorar la seva situació, tant la personal com la de la llar.

b) Tasques d'assessorament i informatives: El/la terapeuta ocupacional informa a l'usuari i als seus familiars de les possibles ajudes, adaptacions, recursos i subvencions existents que li puguin ser d'utilitat i d'ajuda per a millorar la seva autonomia. La informació s'ajusta a la situació específica de cada usuari.

c) Tasques d'entrenament: Si és convenient es fan diverses sessions pràctiques al domicili de l'usuari amb l'objectiu d'ensenyar la funcionalitat d'algun producte de suport o adaptació.

El servei posa a disposició diferents productes de suport per poder-ne provar la funcionalitat amb els usuaris abans de que aquests portin a terme les adquisicions o adaptacions que s'aconsellen.

d) Tasques de derivació: En casos concrets, si el/la terapeuta ocupacional ho creu convenient, i l'usuari i els seus familiars hi estan disposats, l'usuari pot ser derivat a centres o recursos especialitzats. S'hi derivaran només casos específics que necessitin ajuts molt innovadors i/o molt costosos o la intervenció d'un equip interdisciplinari.

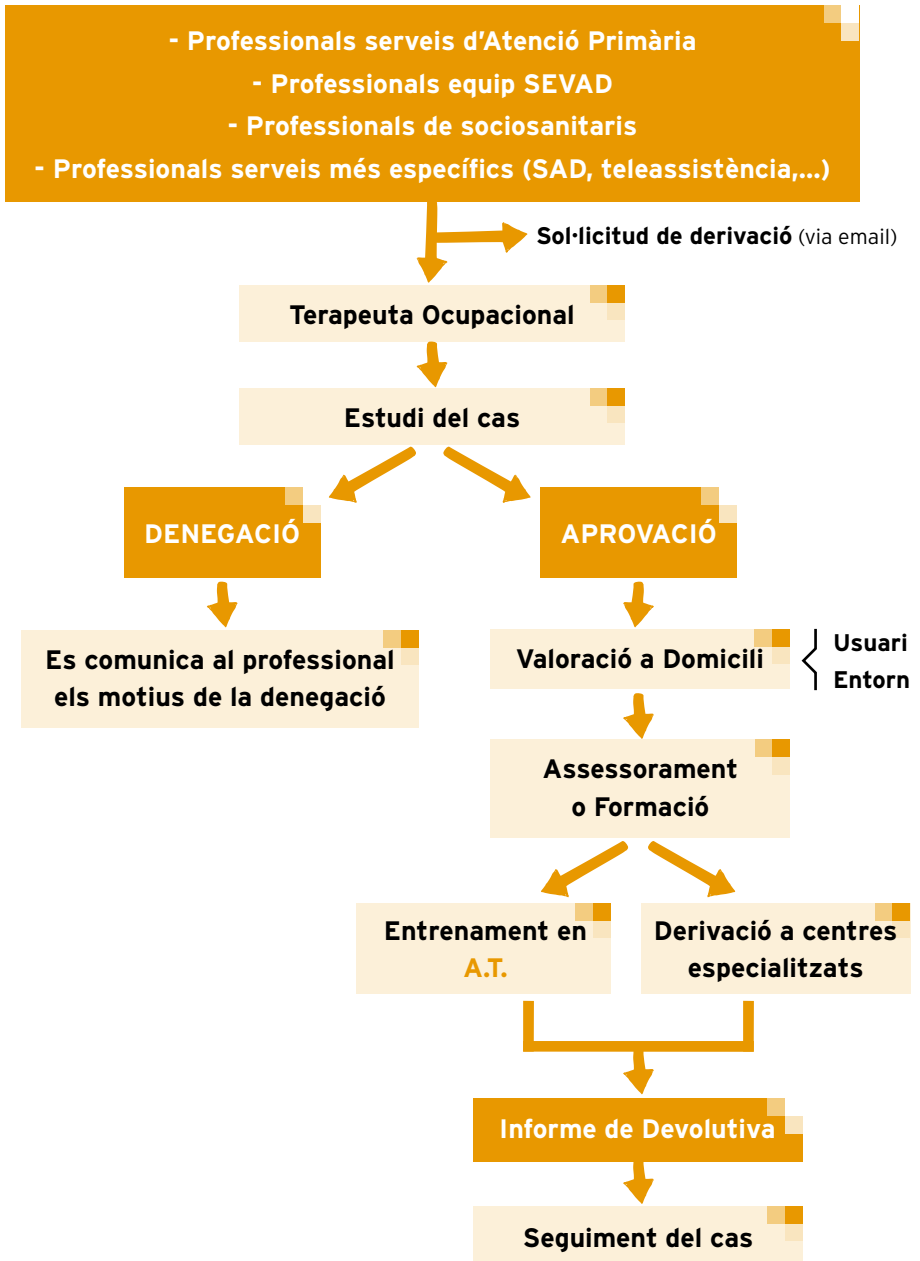
El servei del/la terapeuta ocupacional no suposa cap cost pels governs locals ni pels usuaris del servei.

Els usuaris però, han d'assumir el cost que suposa l'adquisició de productes de suport o l'adaptació del domicili.

Tasques d'assessorament als professionals dels serveis socials

Sessions formatives als equips de professionals dels serveis socials: Periòdicament és molt important organitzar reunions amb els/les coordinadors/res de l'àrea de dependència dels governs locals que fan la detecció de casos, per poder portar un seguiment més exhaustiu de cada usuari i d'aquesta manera fer saber a cadascun d'ells l'evolució del projecte a la seva comarca/municipi.

Protocol de sol·licitud i derivació del servei

3.5.4. Seguiment i valoració del servei

Passades dues setmanes de la visita al domicili, el/la terapeuta ocupacional es posa en contacte amb els familiars dels usuaris per saber si han començat a posar en pràctica les recomanacions fetes (canvi d'hàbits, adquisició de productes de suport, modificacions a la llar,...).

Es demana a l'usuari i als familiars que valorin el servei prestat, així com les modificacions que s'han proposat, en funció de la millora de la seva qualitat de vida. En la majoria dels casos, la resposta és positiva, ja que la posada en pràctica de les recomanacions fetes permet als usuaris guanyar autonomia en les activitats diàries bàsiques que tenen més dificultat.

Si l'usuari té dificultats a l'hora d'utilitzar algun producte, se li recomana que ho provi durant uns dies i si és necessari, el/la terapeuta ocupacional programa una segona visita al domicili per ajudar-lo i tornar a valorar la situació.

Així mateix, quan es tracta d'una malaltia progressiva o evolutiva, s'estableix un contacte permanent amb la família de l'usuari i s'acorda d'avisar al/la terapeuta en cas que l'usuari presenti més dificultats. D'aquesta manera, s'assegura un seguiment per poder valorar l'evolució del pacient i, en cas necessari, adaptar les ajudes tècniques a la nova situació personal de la persona que rep el servei.

3.6. Missió i objectius

3.6.1. Missió

El Projecte de promoció de l'autonomia personal al domicili té una doble missió:

- **Promocionar** l'autonomia de les persones amb un nivell de dependència al propi domicili.
- **Millorar**, al mateix temps, la qualitat de vida de l'usuari i del seu cuidador formal o informal.

El principal objectiu és el d'endarrerir l'ingrés de l'usuari en un centre residencial o l'ús d'altres recursos assistencials.

3.6.2. Objectius

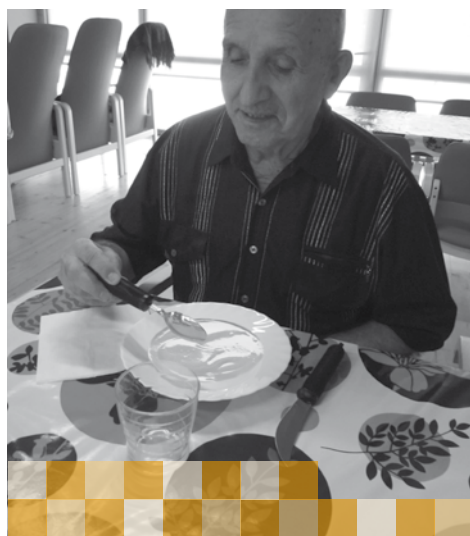
- Oferir una intervenció personalitzada i individualitzada.
- Allargar la permanència a l'entorn habitual de l'usuari amb més qualitat de vida.
- Adaptar i/o eliminar barreres arquitectòniques de l'entorn de l'usuari.
- Proporcionar assessorament i formació a l'usuari i a la família sobre productes de suport per potenciar-ne l'autonomia en les activitats de la vida diària (AVD), tant bàsiques com instrumentals; sobre posicionaments ergonòmics, bàsicament als cuidadors formals o informals, i sobre prestacions econòmiques actuals.
- Millorar la seguretat al domicili i prevenir riscos.

3.7. Persones destinatàries del servei

Les persones destinatàries d'aquest servei són persones en situació de dependència derivada de l'edat, una malaltia i/o discapacitat. Persones que presenten una pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial.

En concret, es poden agrupar en quatre blocs:

- **Gent gran amb un grau de dependència.** Amb aquest grup la tasca del/la terapeuta ocupacional és la d'assessorar l'usuari -així com la seva família- sobre la prevenció de riscos a la llar (caigudes, elèctrics,...), així com informar-lo i/o entrenar-lo sobre productes de suport i petites adaptacions al domicili per potenciar el màxim grau d'autonomia possible en les AVD.
- **Discapacitats físics.** El/la terapeuta ocupacional els proporciona assessorament, informació i entrenament de productes de suport, així com assessorament i recomanacions sobre les condicions de la llar i la supressió de possibles barreres arquitectòniques. Si és necessari se'ls dona la possibilitat de visitar algun centre especialitzat en noves tecnologies de suport.
- **Discapacitats psíquics.** El/la terapeuta ocupacional els facilita informació sobre les adaptacions i els productes de suport més adequats per a l'usuari, les seves tasques i l'entorn, amb l'objectiu de disminuir el nivell d'exigència cognitiva de les activitats de la seva vida quotidiana.
- **Discapacitats sensorials.** El/la terapeuta ocupacional els assessora i informa sobre les tècniques alternatives de comunicació existents. A més, si és necessari se'ls dona la possibilitat de visitar algun centre especialitzat.

4. PRODUCTES DE SUPORT

Classificació de productes, instruments, equips o sistemes tècnics i tecnològics de suport per l'autonomia personal d'acord a la norma UNE-EN ISO 9999.

FAMÍLIA	CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES
04 Productes de suport per el tractament mèdic personalitzat	0403 Productes de suport per teràpia respiratòria	- Escalfadors d'aire inhalat - Respiradors
	0406 Productes de suport per teràpia circulatòria	- Peces de compressió - Mitges antiedema
	0409 Productes de suport per foto-teràpia	- Làmpares de rajos ultravioletes -Dispositiu per protecció per la fototeràpia
	0415 Productes de suport per diàlisi	- Conjunt d'instruments per la diàlisi
	0419 Productes de suport per administrar medicaments	- Productes de suport per dosificar - Bombes d'infusió
	0422 Equips d'esterilització	- Dispositius per reduir el risc d'infecció
	0424 Equips i materials per proves físiques, fisiològiques i bioquímiques	- Materials per anàlisi de sang - Mediator de pressió sanguínia
	0425 Equips i materials d'estimulació cognitiva	- Test de llenguatge, psicològics i educacionals i materials d'avaluació
	0427 Estimuladors	- Estimuladors per disminuir el dolor, musculars, vibradors,...
	0430 Productes de suport pel tractament mitjançant el fred i la calor	- Productes de suport pel tractament per mitjà de la calor i el fred
	0433 Productes de suport per la prevenció d'úlceres per pressió	- Coixins i suports per la prevenció d'úlceres - Matalassos i sobrematalassos per la prevenció
	0436 Productes de suport per l'entrenament de la percepció	- Productes de suport per l'aprenentatge de la discriminació i de l'associació perceptiva
	0439 Productes de suport per l'entrenament visual	- Productes de suport pel tractament de la oclusió
	0445 Productes de suport per tracció de la columna vertebral	- Productes que produeixen estirament de la columna vertebral
0448 Equip per l'entrenament del moviment, la força i l'equilibri	- Barres paral·leles i recolzaments per caminar - Aparells per exercitar els dits i les mans	

FAMÍLIA	CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES
05 Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge de capacitats	0503 Productes de suport per teràpia i entrenament / aprenentatge de la comunicació	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge del llenguatge parlat - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge per desenvolupar la capacitat lectora
	0506 Productes de suport per teràpia i entrenament / aprenentatge en comunicació alternativa i augmentativa	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'aprenentatge de la dactilologia - Productes de suport per l'aprenentatge de la llengua de signes
	0509 Productes de suport per l'aprenentatge de la continència	<ul style="list-style-type: none"> - Alarmes d'incontinència
	0512 Productes de suport per l'entrenament de les capacitats cognitives	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'entrenament de la memòria - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge de la seqüenciació
	0515 Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge de les funcions bàsiques	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'entrenament d'operacions de càlcul mental - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge en la comprensió de les nocions del temps
	0518 Productes de suport per l'entrenament /aprenentatge de diversos temes d'educació	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'aprenentatge de la llengua materna - Productes de suport per la formació en temes socials
	0521 Productes de suport per l'entrenament /aprenentatge professional	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per la orientació professional - Productes de suport per la formació laboral general
	0524 Productes de suport per la formació artística	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per la formació musical - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge d'habilitats de dibuix
	0527 Productes de suport per l'entrenament /aprenentatge d'habilitats socials	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge en activitats recreatives - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge del comportament social
	0530 Productes de suport per l'entrenament en el control de dispositius d'entrada	<ul style="list-style-type: none"> - Productes de suport per l'entrenament del control del ratolí - Productes de suport per l'entrenament del control d'interruptors i commutadors
0533 Productes de suport per l'entrenament /aprenentatge en activitats de la vida diària	<ul style="list-style-type: none"> - Productes per l'entrenament de l'ús de pròtesis - Productes de suport per l'entrenament / aprenentatge de tasques domèstiques 	

FAMÍLIA		CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES	
06	Òrtesis i pròtesis	0603	Òrtesis de columna vertebral	- Òrtesis sacro-fliagues - Òrtesis lumbar
		0604	Òrtesis abdominals	- Subjeccions pels músculs abdominals - Subjeccions per hèrnia abdominal
		0606	Òrtesis de membre superior (portats sobre el cos)	- Òrtesis de dits - Òrtesis de mà
		0609	Òrtesis de membre superior (no portades sobre el cos)	- Productes de suport per compensar funcions
		0612	Òrtesis membre inferior	- Òrtesis de peu - Òrtesis de genoll
		0615	Estimuladors funcionals neuromusculars i sistemes òrtesis híbrids	- Productes per compensar pèrdua d'una funció motriu mitjançant estimulació elèctrica
		0618	Sistema protèsic de membre superior	- Pròtesis parcial d'una mà - Pròtesis per desarticulació de canell
		0621	Pròtesis estètiques de membre superior	- Productes que supleixen la part perduda del membre superior amb funció estètica
		0624	Sistema protèsic de membre inferior	- Pròtesis parcials de peu - Pròtesis per desarticulació de turmell
		0627	Pròtesis estètiques i no funcionals de membre inferior	- Pròtesi d'ompliment de cuixa i bessons
0630	Pròtesis diferents a les pròtesis dels membres	- Perruques - Pròtesis de mama		

FAMÍLIA	CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES
09 Productes de suport per la cura i la protecció personals	0903 Roba i calçat	- Òrtesis sacro-íliagues - Òrtesis lumbars
	0906 Productes de suport per protegir el cos	- Subjeccions pels músculs abdominals - Subjeccions per hèrnia abdominal
	0907 Productes de suport per l'estabilització del cos	- Òrtesis de dits - Òrtesis de mà
	0909 Productes de suport per vestir-se i desvestir-se	- Productes de suport per compensar funcions
	0912 Productes de suport per funcions d'higiene	- Òrtesis de peu - Òrtesis de genoll
	0915 Productes de suport per traqueotomia	- Productes per compensar pèrdua d'una funció motriu mitjançant estimulació elèctrica
	0918 Productes de suport per ostomia	- Pròtesis parcial d'una mà - Pròtesis per desarticulació de canell
	0921 Productes per la producció i neteja de la pell	- Productes que supleixen la part perduda del membre superior amb funció estètica
	0924 Canalitzadors d'orina	- Pròtesis parcials de peu - Pròtesis per desarticulació de turmell
	0927 Recolectors d'orina	- Pròtesi d'ompliment de cuixa i bessons
	0930 Productes de suport per l'absorció d'orina i excrements	- Perruques - Pròtesis de mama
	0931 Productes de suport per prevenir escapades involuntàries d'orina i excrements	- Sistema de taponament per orina - Sistema de taponament per excrements
	0933 Productes de suport per rentar-se, banyar-se i dutxar-se	- Cadires de dutxa - Productes de suport per assecar-se
	0936 Productes de suport per la manicura i la pedicura	- Raspalls per ungles - Tisores per ungles
	0939 Productes de suport per la cura del cabell	- Productes de suport per rentar el cap - Pintes i raspalls adaptats
	0942 Productes de suport per la cura dental	- Raspalls dentals electrònics
	0945 Productes de suport per la cura facial i de la pell	- Productes de suport per l'aplicació de maquillatge - Màquina d'afaitar elèctrica
0948 Productes de suport per mesurar les propietats humanes físiques i fisiològiques	- Termòmetres corporals - Bàscules	
0954 Productes de suport per activitats sexuals	- Productes de suport per l'erecció - Aparells per massatges	

FAMÍLIA	CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES
12 Productes de suport per la cura i la protecció personals	1203 Productes de suport per caminar manejats per un braç	- Bastons - Crosses
	1206 Productes de suport per caminar manejats per ambdós braços	- Caminadors amb tacs - Caminadors amb rodes
	1207 Accessoris pels productes de suport per caminar	- Subjecta bastons - Tacs
	1210 Cotxes	- Cotxes de baixa velocitat
	1212 Adaptacions per cotxes	- Adaptacions per cotxes per accionar el motor - Adaptacions per cotxes per accionar el fre de mà
	1216 Motocicletes i ciclomotors	- Motocicletes i ciclomotors de 3 rodes - Motocicletes i ciclomotors de 4 rodes
	1218 Cicles	- Cicles propulsats amb les mans - Tricicles
	1222 Cadires de rodes de propulsió manual	- Cadires de rodes bimanuals - Cadires de rodes de conducció mono-lateral
	1223 Cadires de rodes de propulsió motoritzada	- Cadires de rodes amb motor elèctric i direcció manual - Cadires de rodes amb motor i direcció elèctrica
	1224 Accessoris per cadires de rodes	- Taules o safates portàtils - Pneumàtics i rodes
	1227 Vehicles	- Cadira de trasllat - Gatejadors i taules per desplaçar-se
	1231 Productes de suport per transferències i girs	- Taules giratòries - Taules de transferències, tapetes antilliscants i llençols lliscants
	1236 Productes de suport per elevació	- Grues mòbils de bipedestació - Grues de llitera
1239 Productes de suport per orientació	- Bastons tàctils - Mapes amb relleu	

FAMÍLIA		CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES	
15	Productes de suport per activitats domèstiques	1503	Productes de suport per preparar alimentació i begudes	- Productes de suport per pesar i mesurar - Productes de suport per la preparació d'aliments
		1506	Productes de suport per rentar la vaixela	- Raspalls per la neteja de la vaixela - Escorredors per plats
		1509	Productes de suport per menjar i beure	- Coberts adaptats - Plats i bols adaptats
		1512	Productes de suport per la neteja de la casa	- Aspiradores - Equips per fregar el terra
		1515	Productes de suport per confeccionar i mantenir tèxtils	- Màquines de cosir - Agulles d'estendre la roba

FAMÍLIA		CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES	
18	Mobiliari i adaptacions per a vivendes i altres immobles	1803	Taules	- Taules de treball - Taules de llit
		1806	Equips per il·luminació	- Llums generals - Llums de lectura i treball
		1809	Mobiliari per assentar-se	- Tamborets i cadires per estar de peu - Reposabraços per cadires
		1812	Llits	- Suport per mantes - Roba de llit
		1815	Productes de suport per ajustar la mesura del mobiliari	- Extensors de potes - Pedestals
		1818	Dispositius de recolzament	- Passamans i baranes - Barres i agafadors
		1821	Dispositius per obrir i tancar portes, persianes i cortines	- Automatització per tancaments metàl·lics
		1824	Elements de construcció en l'habitatge i altres locals	- Accessoris per la fontaneria i grifaria - Revestiment del terra
		1830	Productes de suport per accessibilitat vertical	- Plataformes elevadores - Rampes portatils
		1833	Equips de seguretat per l'habitatge i altres locals	- Materials antilliscants per terres i escales - Vàlvules de seguretat pel gas
1836	Mobles per emmagatzematge	- Armaris botiquin - Tauletes de llum		

FAMÍLIA	CLASSES I SUBCLASSES		EXEMPLES
22 Productes de suport per la comunicació i la informació	2203	Productes de suport per veure	<ul style="list-style-type: none"> - Lents per magnificació - Sistemes de vídeo per engrandir la imatge
	2206	Productes de suport per l'audició	<ul style="list-style-type: none"> - Audiòfons intra-auriculars - Audiòfons retro-auriculars
	2209	Productes de suport per la producció vocal	<ul style="list-style-type: none"> - Generadors de veu - Amplificadors de veu d'ús personal
	2212	Productes de suport per dibuix i escriptura manuals	<ul style="list-style-type: none"> - Equips per l'escriptura Braille - Guies i segells per signar
	2215	Productes de suport per càlcul	<ul style="list-style-type: none"> - Dispositius manuals per càlcul - Calculadores
	2218	Productes de suport pel maneig de la informació audiovisual i vídeo	<ul style="list-style-type: none"> Gravadores i receptors d'audio - Sistemes de audio per infrarojos
	2221	Productes de suport per la comunicació cara a cara	<ul style="list-style-type: none"> - Amplificadors de comunicació - Comunicadors portàtils
	2224	Productes de suport per telefonar	<ul style="list-style-type: none"> - Telèfons per reds mòbils - Porters automàtics
	2227	Productes de suport per alarma, indicació i senyalització	<ul style="list-style-type: none"> - Indicadors amb senyals visuals, acústiques o mecàniques - Relotges
	2230	Productes de suport per la lectura	<ul style="list-style-type: none"> - Materials antilliscants per terres i escales - Vàlvules de seguretat pel gas
	2233	Ordinadors i terminals	<ul style="list-style-type: none"> - Materials de lectura sonors - Llibres i materials multimedia
	2236	Dispositius d'entrada per ordinadors	<ul style="list-style-type: none"> - Teclats adaptats - Ratolins adaptats
	2239	Dispositius de sortida per ordinadors	<ul style="list-style-type: none"> - Pantalles - Dispositius alternatius de sortida

FAMÍLIA	CLASSES I SUBCLASSES	EXEMPLES
24 Productes de suport per la manipulació d'objectes i dispositius	2404 Materials i eines per marcar	
	2406 Productes de suport per manipular recipients	<ul style="list-style-type: none"> - Obridors - Claus per apretar tubs
	2409 Productes de suport per accionar i controlar dispositius	<ul style="list-style-type: none"> - Botons - pulsadors - Taulells de commutació
	2413 Productes de suport per controlar a la distància	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemes de control remot - Software pel control d'entorn
	2418 Productes de suport per compensar i/o substituir les funcions del braç, mà i/o dits	<ul style="list-style-type: none"> - Adaptadors per agafar i fer la premsió - Punters lluminosos
	2421 Productes de suport per arribar a la distància	<ul style="list-style-type: none"> - Pinces manuals - Allargadors
	2424 Productes de suport per col·locació	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemes de posició fixa - Sistemes giratoris i lliscants
	2427 Productes de suport per fixació	<ul style="list-style-type: none"> - Ventoses - Tapets antilliscants
	2430 Productes de suport per reposicionar i aixecar	<ul style="list-style-type: none"> - Nivelladors, robots per elevar i posicionar
	2436 Productes de suport per carregar i transportar	<ul style="list-style-type: none"> - Carrets i remolcs
	2439 Vehícles de transport industrial	<ul style="list-style-type: none"> - Vehícles per palets - Carretilles elevadores
	2442 Transportadors	<ul style="list-style-type: none"> - Transports inclinats - Cintes transportadores
2445 Grues	<ul style="list-style-type: none"> - Torns elevadors - Grues giratòries 	

FAMÍLIA		CLASSES I SUBCLASSES		EXEMPLES
27	Productes de suport per millorar l'ambient, eines i màquines	2703	Productes de suport per millorar l'ambient	- Productes de suport pel control de l'ambient climàtic - Productes de suport per reduir les vibracions
		2706	Instruments de mesura	- Productes de suport per mesurar la longitud, angles, volum,...
		2709	Mobiliari de treball	-
		2712	Eines manuals per realitzar treballs especials	
		2715	Màquines, eines amb motor i accessoris	

FAMÍLIA		CLASSES I SUBCLASSES		EXEMPLES
30	Productes de suport per l'esbarjo	3003	Joguines	- Adaptació de cotxes de radiocontrol - Adaptació de videoconsoles
		3006	Jocs	- Baralla de cartes Braille - Dau electrònic
		3009	Productes de suport per exercicis i esport	- Pilota sonora - Flotadors pels barços
		3012	Instruments musicals	
		3015	Productes de suport per produir fotos, pel·lícules o vídeos	
		3018	Eines, materials i equip per manualitats	- Eines, materials i equip per treballar la fusta, el metall...
		3021	Eines, materials i equip per jardineria d'interior i exterior	- Eines per jardineria adaptades
		3024	Productes de suport per la caça i la pesca	
		3027	Productes de suport per acampar i anar amb autocaravana	
		3030	Productes de suport per fumar	- Encenedors adaptats - Subjecte cigarrets
3033	Productes de suport per la cura d'animals domèstics			

5. CASOS PRÀCTICS

A continuació s'exposen dos casos pràctics que exemplifiquen el procés de derivació i diagnòstic del servei de promoció de l'autonomia personal al domicili.

5.1. Cas pràctic 1: Usuària de 86 anys, amb diagnòstic de Parkinson

5.1.1. Situació de la usuària

Senyora de 86 anys, amb diagnòstic de Parkinson, en una fase moderada. La senyora viu amb el seu marit de 85 anys en un segon pis amb ascensor. El marit comença a tenir algun problema de mobilitat.

En el moment de la valoració la pacient manté la capacitat de marxa i les transferències, tot i que presenta moltes dificultats. Les activitats diàries bàsiques li requereixen cada vegada més esforç i en algunes ja necessita l'ajuda d'una altra persona, com per exemple en l'activitat d'higiene. La filla de la usuària va a casa seva per ajudar-la en aquestes tasques, però cada vegada li és més difícil poder-ho fer correctament.

5.1.2. Diagnòstic de les dificultats detectades

Després de valorar la situació de la usuària al domicili, es planteja l'objectiu principal del cas: aconseguir que la usuària sigui el màxim independent i autònoma possible, tenint en compte les seves limitacions.

Un segon objectiu serà facilitar la tasca al cuidador principal, en aquest cas la filla.

Per això, se'ls informa de les possibles adaptacions a la llar i dels productes de suport disponibles al mercat.

En funció de la situació de la usuària i de les diferents estances del domicili, es detecten les dificultats següents:

- Al dormitori, la usuària té dificultats de mobilitat al llit, sobretot a l'hora de passar de decúbit supí a decúbit lateral i a l'hora d'aixecar-se del llit i estirar-s'hi. També té un grau de complexitat en l'activitat del vestir.
- Al bany, pateix dificultats en les transferències del WC (passar de sedestació a bipedestació i a la inversa) i en l'activitat de cura i higiene personal a la banyera.
- A la cuina, té dificultats en l'activitat d'alimentació.

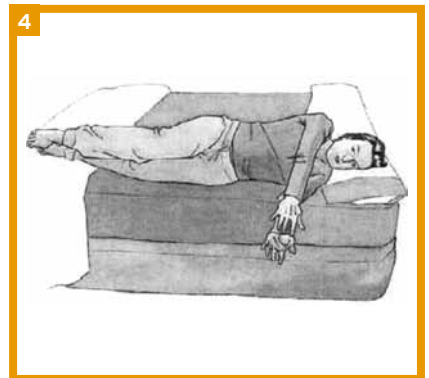
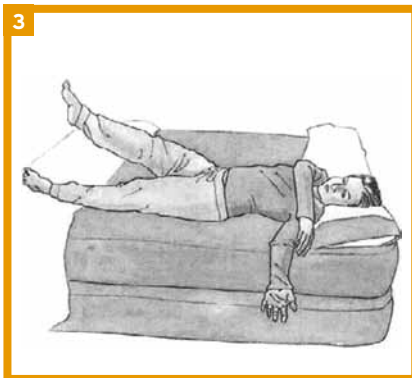
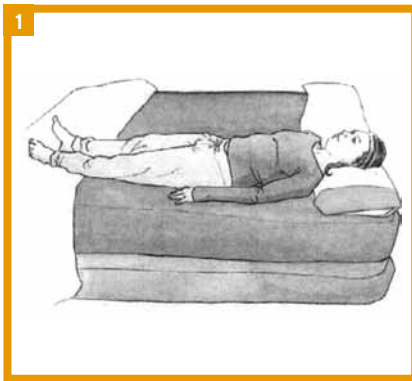
5.1.3. Possibles solucions i assessorament

Dormitori

Per poder fer front a les dificultats plantejades al dormitori, s'informa i es recomana tant a l'usuària com a la filla el següent:

• **Per disminuir les dificultats de mobilitat al llit seguir els passos següents, d'acord als pictogrames que s'adjunten:**

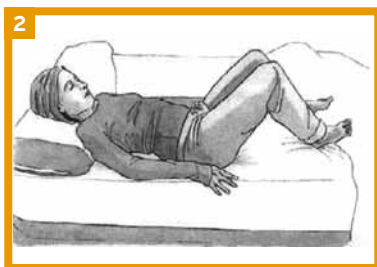
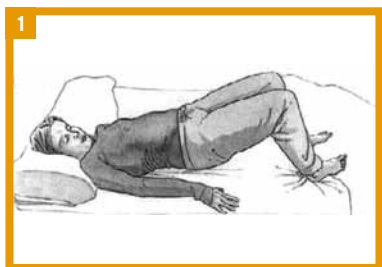
- En el llit, posar-se en situació mirant el sostre. Girar el cap a l'esquerra i flexionar la barbeta en direcció al pit.
- Després separar el braç esquerre del cos.
- Moure a la vegada el braç dret i la cama dreta. Girar l'espatlla dreta passant el braç per sobre del cos, al mateix temps que doblega la cama dreta i la passa per damunt de la cama esquerra sense tocar-la.

Un cop s'han explicat les recomanacions que s'acompanyen gràficament, es posen en pràctica al domicili per constatar-ne l'efectivitat. S'observa que encara té dificultats i es valora també l'ús d'una barra. D'aquesta manera l'usuària podrà continuar fent aquesta tasca de forma autònoma i sense necessitar l'ajuda d'una altra persona.

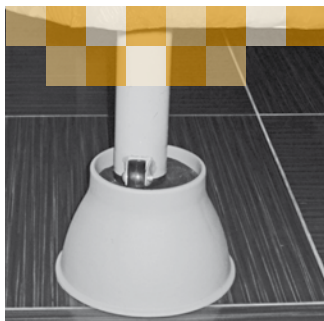
• **Per aixecar-se del llit se'ls hi recomana el següent:**

- Que es traslladi al costat del llit, doblegant els genolls i movent la pelvis cap al costat.
- Que desplaci les cames i el tronc mitjançant una inclinació i amb el cap flexionat.
- Que giri les cames, doblegades, cap al costat i que les tregui fora del llit.
- Que roti el tronc mentre posa la mà a prop del costat del llit.
- Que recolzi el colze de manera que quedi davant del tronc, que l'estiri i que aixequi el tronc.
- Que recolzi la mà amb força i que amb una inclinació del tronc s'assegui.

Pictografies: Parkinson día a día. Asociación Parkinson Madrid

També es recomana l'ús d'uns cons elevadors de 9 cm per apujar l'altura del llit i així facilitar el pas de sedestació a bipedestació i a l'inversa, reduint el recorregut articulat de les extremitats inferiors.

Per solucionar la complexitat de vestir-se, sobretot a l'hora de posar-se els mitjons i les sabates, se li aconsella utilitzar un posamitjons que també és calçador. Això li facilitarà arribar a la part distal de les extremitats inferiors.

Una dificultat afegida és la relacionada amb les tasques que requereixen psicomotricitat fina, com cordar-se els botons o els cordons de les sabates. Per aquest motiu se li mostra un cordador i se li recomana utilitzar velcro i cordons elàstics.

Bany

El segon espai conflictiu és el bany, on la usuària presenta dificultats en les transferències del vàter per passar de sedestació a bipedestació, i a la inversa. Se li recomana que col·loqui una alça de vàter per reduir el recorregut articular i l'esforç que li suposa aquesta tasca. Per facilitar i realitzar el moviment amb més seguretat, és convenient que col·loqui una barra fixa a la paret on es pugui subjectar. En el mateix domicili se li marca l'altura idònia per col·locar la barra, tinguent en compte l'alçada de la usuària.

Com que també té dificultats en l'activitat de cura personal per dos motius, perquè la tolerància a la bipedestació està alterada i per la manipulació de diferents estris o objectes, se li aconsella fer l'activitat en sedestació. Per això és important que el lavabo no tingui peu, ja que així s'hi podrà aproximar amb comoditat. Al bany també hi ha un mirall el qual ara no pot veure-s'hi. Es recomana que es col·loqui una mica més avall i inclinat de la part superior, així s'hi podrà veure mentre continua fent totes les

tasques en sedestació.

Actualment també comença a tenir alguna dificultat en obrir les aixetes i per aquest motiu se li aconsella col·locar una aixeta monocomandament.

Per pentinar-se ja està utilitzant correctament una pinta amb mànec llarg per poder arribar a la part posterior, sense forçar l'articulació de l'espatlla.

L'activitat més difícil per a la usuària és la higiene a la banyera. La millor opció seria canviar la banyera per una dutxa arrezerada al terra, sense desnivells ni cap tipus de barriera arquitectònica, com ara mampares o guies al terra. En aquest cas la família refereix no poder fer obres per motius econòmics i se l'informa dels productes de suport que existeixen, aconsellant el més adequat a la seva situació.

Les opcions són una taula de banyera (amb agafador o sense) o una cadira giratòria de banyera. Tot i mostrar-li les diferents opcions, se li aconsella la cadira giratòria, ja que en el moment de fer l'activitat la usuària se sentirà molt més còmoda i segura perquè podrà recolzar l'esquena i tindrà més bon control lateral.

Cuina

Fa un parell d'anys que la usuària ja no prepara aliments, però sí que menja a la cuina de manera autònoma. Cada vegada però, té més dificultats a l'hora d'agafar els coberts. De moment, se li aconsella utilitzar coberts amb mànecs engruixits, i si més endavant és necessari, se li proposaran uns coberts adaptats amb diferent angle.

5.2. Cas pràctic 2: Usuari de 78 anys, amb diagnòstic d'Alzheimer

5.2.1. Situació de l'usuari

Senyor de 78 anys, diagnosticat de malaltia d'Alzheimer, en una fase bastant avançada, concretament amb una fase inicial del GDS 6. Viu en una planta baixa amb el seu fill i la seva jove, els quals no són a casa la major part del dia pel seu horari laboral. El pacient presenta pèrdua de memòria, episodis de desorientació en temps i espai, i comença a tenir problemes de mobilitat. L'últim mig any ha caigut dues vegades dins del domicili.

5.2.2. Diagnòstic de les dificultats detectades

Després de valorar la situació de l'usuari al domicili, el/la terapeuta ocupacional es planteja dos objectius principals. D'una banda, aconseguir el màxim d'autonomia possible en totes les activitats de la vida diària bàsiques i, de l'altra, reduir al màxim el risc de possibles caigudes a l'interior del domicili.

En relació amb les activitats de la vida diària, es detecten les dificultats següents:

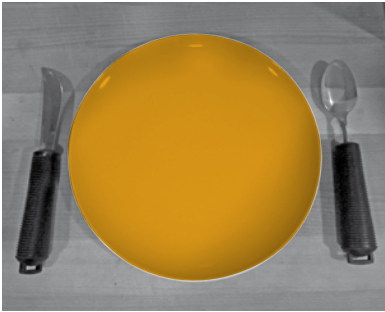
- Alimentació: tot i que és autònom per fer l'activitat, té algunes dificultats per utilitzar coberts i a vegades es mostra desorientat.
- Higiene: és bastant autònom, però té dificultats a l'hora de graduar la temperatura, i en algunes ocasions s'oblida de la higiene d'algunes parts del cos.
- Activitat del vestit: presenta dificultats a l'hora d'escollir la roba adequada tant del temps com de l'ocasió i, tot i que té la capacitat de vestir-se de manera autònoma, alguna vegada presenta alteració en la seqüenciació de l'activitat; per exemple, es posa els pantalons abans de treure's els del pijama.
- Deambulació i transferències: es desplaça de manera autònoma, tot i que comença a tenir un cert desequilibri en bipedestació i presenta desorientació temporal i espacial. Per aquests dos motius, ha patit algunes caigudes a l'interior del domicili.

5.2.3. Possibles solucions i assessorament

Per poder fer front a les dificultats plantejades, es donen algunes recomanacions a l'usuari i als seus cuidadors principals. En relació amb l'alimentació, es proposa tenir en compte els punts següents:

- Simplificar aquesta tasca al màxim i col·locar davant de l'usuari només els aliments i estris que siguin necessaris.
- Procurar que els plats siguin d'un color que destaquï sobre les estovalles, per evitar problemes de percepció.

- Facilitar-li al màxim l'activitat perquè continuï sent autònom, amb gots amb nansa, plats antilliscants i coberts que pesin més i siguin més gruixuts.

Pel que fa als problemes d'higiene, es recomanen les solucions següents:

- Acompanyar-lo durant aquesta activitat, vigilat de no envair-li la intimitat.
- Comprovar la temperatura de l'aigua i tenir sempre en compte la seva opinió.
- Supervisar l'activitat i donar-li, quan sigui necessari, estímuls verbals si s'oblida de la higiene d'alguna part del cos, però deixant que ho faci ell de manera autònoma.

En relació amb les dificultats plantejades a l'hora de vestir-se, es proposa tenir en compte els passos següents:

- Tenir a l'armari només la roba que pertoqui per a l'estació de l'any en què es troba.
- Seleccionar roba fàcil de col·locar (gran, elàstica, amb obertures al davant, amb velcro,...).
- Procurar que faci l'activitat de vestir-se en sedestació.
- Si s'observa que té força dificultats en la seqüència de vestir-se, col·locar-li la roba a prop en l'ordre en què volem que se la posi.
- Si és necessari, donar-li indicacions verbals.
- Si és necessari, se li pot facilitar l'entorn col·locant diferents escrits o pictografies en armaris, calaixos..., que li indiquin què hi ha a dins.

Finalment, es recomana modificar l'entorn per evitar caigudes:

- Col·locant pictogrames orientatius.
  - Instal·lant un terra antilliscant.
  - Evitant catifes o, si n'hi ha, fent que estiguin fixades.
  - Fent que hi hagi una il·luminació correcta en tots els espais.
  - Evitant cables i objectes al terra.
  - Tant com sigui possible, col·locant mobiliari amb les cantonades arrodonides.
  - Instal·lant barres de suport fixades a la paret per poder-s'hi subjectar, per exemple, al bany.
- Delimitant l'espai per deambular, ja que a causa de la desorientació espacial pot entrar a la cuina, on hi ha circuits de gas, d'electricitat i elements perillosos, o bé sortir a l'exterior.

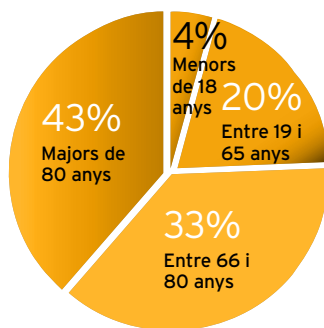
6. DADES ESTADÍSTIQUES DE LES DERIVACIONS

L'impacte del projecte durant els primers tres anys ha estat de 1.451 persones, segons es detalla a continuació:

- Usuaris derivats al servei des dels consorcis comarcals als quals se'ls ha fet com a mínim una visita al domicili: 674 persones
- Atenció als professionals (assessorament i formació professional): 212 persones
- Formació i assessorament a famílies: 565 persones

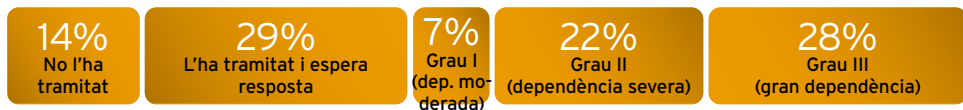
Perfil segons franja d'edat (Maig 2009 - Juny 2012)

A partir de l'anàlisi de la gràfica podem concloure que la franja d'edat amb més usuaris en situació de dependència és la de persones de més de 80 anys, amb un 43%. A continuació hi ha les persones de 66 a 80 anys, amb un 33%, seguides de les que es troben entre els 19 i els 65 anys, amb un 20%. Els menors de 18 anys són els usuaris amb menys presència en el servei, amb un 4%, segurament perquè són les persones més assessorades des de l'escola d'educació especial o l'escola ordinària.

Font: elaboració pròpia del Consorci d'Acció Social de Catalunya

Perfil segons grau de dependència- estat de la sol·licitud (Maig 2009 - Juny 2012)

Font: elaboració pròpia del Consorci d'Acció Social de Catalunya

Pel que fa als nivells de dependència que tenen els usuaris derivats al Servei de Promoció de l'Autonomia Personal al Domicili, destaquen les persones que han tramitat la Llei de dependència però encara esperen resposta, amb un 29%, seguides de les derivacions de les persones amb Grau III, és a dir, de gran dependència, amb un 28%. Les persones amb el Grau I, i dependència moderada, amb un 7%, són les menys derivades.

7. CONCLUSIONS

L'objectiu principal del Projecte de promoció de l'autonomia personal al domicili és el de millorar la qualitat de vida de les persones en situació de dependència.

No podem obviar però, que això suposa una despesa econòmica tant per a l'administració pública com per a la persona en situació de dependència i els seus familiars, i que la crisi econòmica global i la situació financera de l'administració pública està provocant una manca de recursos que en molts casos, es tradueix en la impossibilitat de no només crear nous serveis, sinó de poder fer front als serveis actuals.

En aquest sentit, des del CASC s'aposta per explorar i consolidar noves formes de gestió de serveis socials, més econòmiques i sostenibles en el temps que ajudin a mantenir un bon nivell d'atenció a la ciutadania, i que a la vegada permetin fer sostenibles molts dels serveis de l'estat del benestar. Una d'aquestes formes de gestió és la de mancomunar aquells serveis que no es poden afrontar de manera individual pel sobrecost que això suposa.

El projecte de promoció de l'autonomia personal al domicili treballa en aquest sentit i ofereix una **solució econòmicament sostenible a llarg plaç als governs locals**, que a més permet millorar l'estat del benestar de les persones en situació de dependència i dels seus cuidadors:

1. Mancomunar serveis

Actualment aquest servei del CASC s'ofereix compartit amb tretze governs locals (consells comarcals, consorcis comarcals i ajuntaments). Des del CASC es potencia compartir serveis entre administracions sempre que sigui possible, per optimitzar recursos i aprofitar sinèrgies que els facin més sostenibles. D'aquesta manera també es potencia la col·laboració entre governs locals i es té una visió més global i àmplia de la situació del territori.

El CASC considera que no cal que cada ajuntament o consell comarcal disposi d'un o d'una professional terapeuta ocupacional per a aquest servei, i aposta per compartir un mateix professional.

2. Retardar l'ingrés a centres assistencials/residencials

Un dels principals objectius del projecte de promoció de l'autonomia personal al domicili és el de promocionar l'autonomia i d'allargar la permanència a l'entorn habitual (domicili) de la persona en situació de dependència. La promoció de l'autonomia al domicili particular genera indirectament un retard o evita l'ingrés d'aquestes persones en centres residencials o assistencials, que tenen un cost molt més elevat tant pel mateix usuari com per a les administracions públiques.

Per conèixer l'estalvi real del programa, a grans trets el retorn social de la inversió, el CASC ha portat a terme un seguiment dels casos, amb trucades telefòniques posteriors poc després de la visita del/la terapeuta ocupacional i després d'un període de sis/vuit mesos. Els principals indicadors que s'han obtingut d'aquest estudi són els següents:

- Dels 674 usuaris atesos al llarg dels primers tres anys, un 78% han seguit les indicacions fetes pel/la terapeuta ocupacional i, han retardat i/o evitat l'ingrés en una institució, ja sigui un centre de dia o una residència. Els retards d'ingrés tenen una mitjana d'uns nou mesos.
- De les persones que acaben necessitant un recurs residencial, el 75% ingressen en una residència, el 15% en un centre de dia i el 10% restant no acaben fent ús de cap recurs, ja sigui perquè es queden al domicili o per èxitus.

Si es té en compte el cost públic de les places de residència i centres de dia es pot concloure que l'estalvi econòmic només per a l'administració pública durant aquests tres anys ha estat al voltant de dos milions i mig d'euros.

I tampoc podem obviar que aquest estalvi econòmic també repercuteix als usuaris i a les seves famílies pel fet d'evitar o retardar l'ingrés de la persona en situació de dependència en un centre residencial/assistencial. Tot i que en aquest cas, cal tenir en compte les despeses que han hagut d'assumir alguns usuaris per la compra de productes de suport, per l'adaptació dels seus habitatges, i/o per les despeses que els suposa la utilització d'un servei d'atenció a domicili (SAD), un servei moltes vegades complementari a l'estada de l'usuari a la pròpia llar. Despeses però molt inferiors a les d'una estada a un centre residencial/assistencial.

Des del Consorci d'Acció Social de Catalunya treballem per fer front a les diferents realitats que pateixen les persones en situació de dependència i millorar l'autonomia d'aquest col·lectiu és un dels nostres grans reptes. Volem, a més, que aquesta millora parteixi d'un model d'atenció més centrat a l'autonomia i no tant assistencial. Un model que ens permeti aconseguir una mirada molt més individualitzada cap a la persona, que l'atenció s'ajusti a les seves necessitats i preferències, i es centri en les seves pròpies capacitats i habilitats. Un model que ajudi i assessori, que millori l'autonomia i la qualitat de vida, però que actuï a partir de les pròpies decisions de la persona.

Aquest és un dels grans reptes que ens plantegem assolir en els propers anys en el món dels serveis socials.

consorci
d'acció social
de Catalunya

Noves idees que funcionin

C consorci
d'acció social
de Catalunya

Noves idees que funcionin

C/ Pla de salt, 18 • oficina 2
17190 Salt (Gironès)
Tel.: 972 439 168 • Fax: 972 439 286

www.consorciasc.cat